

RZECZPOSPOLITA POLSKA
Rzecznik Praw Dziecka
Marek Michalak

Warszawa, 21 kwietnia 2017 roku

GAB.422.5.2017.BS

Pan
Zbigniew Ziobro
Minister Sprawiedliwości
Prokurator Generalny

Pani
Elżbieta Rafalska
Minister Rodziny, Pracy i Polityki
Spolecznej

pomimo wprowadzenia na wniosek Rzecznika Praw Dziecka do polskiego porządku prawnego przepisów jednoznacznie podkreślających konieczność priorytetowego uwzględniania przez sądy prawa dziecka do obojga rodziców, nadal obserwuje się problemy z pełną realizacją praw dziecka w tym obszarze. Przyjęte rozwiązania prawne oraz szeroko prowadzone przez Rzecznika kampanie społeczne na rzecz przeciwdziałania zjawisku izolowania dziecka od jednego z rodziców doprowadziły do zwiększenia świadomości problemu i poprawy sytuacji na gruncie orzeczniczym, jednak zjawisko to nadal jest zbyt powszechne aby mówić o realnym zabezpieczeniu prawa dziecka do wychowania w rodzinie.

W dalszym ciągu liczną grupę spraw zgłaszanych Rzecznikowi Praw Dziecka stanowią te dotyczące uniemożliwiania bądź utrudniania przez jednego z rodziców możliwości wychowywania dziecka w sytuacji rozstania rodziców.

Alienacja dziecka od jednego z rodziców jest niewątpliwie formą przemocy emocjonalnej. Świadome bądź nieświadome zachowania alienacyjne doprowadzają do zaburzeń osobowościowych, emocjonalnych, społecznych i rozwojowych dziecka. Wciąganie w konflikt okołorozwodowy, manipulacja, sterowanie lękami dziecka, szantaż emocjonalny są niestety działaniami powszechnymi. Indukowane dziecku negatywne postawy i przekonania wobec drugiego rodzica, skutkują głębokimi zaburzeniami w sferze emocjonalnej dziecka i mają ogromny wpływ na jego późniejsze – dorosłe – życie.

27 lat Konwencji
o Prawach Dziecka

Rzecznik Praw Dziecka podkreślając fundamentalizm prawa dziecka do wychowania przez oboje rodziców dostrzega potrzebę rozbudowania przyjętych rozwiązań prawnych, w szczególności w zakresie skuteczniejszej realizacji postanowień sądowych oraz wzbogacenia mechanizmów pojednawczego rozwiązywania konfliktów pomiędzy rodzicami. Izolacja dziecka od jednego z rodziców w sytuacji, gdy jedyną przesłanką takiego postępowania jest silny konflikt z drugim rodzicem, powinna spotykać się z szybkością i stanowczą reakcją sądu. Jest to bowiem naruszenie odpowiedzialności rodzicielskiej, zapisanej w obecnie funkcjonujących przepisach jako władza rodzicielska. Nadrzędna zasada dobra dziecka wymaga aby za każdym razem kształtowanie sytuacji opiekuńczo-wychowawczej dziecka oparte było przede wszystkim na potrzebie skutecznego zabezpieczenia jego interesu i dobra. Mają one bezwzględne pierwszeństwo przed interesem i dobrem rozstających się rodziców. Zgodnie z art. 3 przyjętej przez Zgromadzenie Ogólne Narodów Zjednoczonych 20 listopada 1989 roku Konwencji o prawach dziecka, stanowiącym, że: *we wszystkich działaniach dotyczących dzieci, podejmowanych przez publiczne lub prywatne instytucje opieki społecznej, sądy, władze administracyjne lub ciała ustawodawcze, sprawą nadrzędną będzie najlepsze zabezpieczenie interesów dziecka.*

Mając na względzie skalę zjawiska i potrzebę ochrony prawa dziecka do obojga rodziców Rzecznik Praw Dziecka kolejny raz (tym razem zbiorczo) wskazuje na obszary, które wymagają pilnej reakcji organów władzy państwowej, należą do nich:

- wprowadzenie prawnych mechanizmów zabezpieczających priorytetowe traktowanie postępowań sądowych kształtujących sytuację opiekuńczo-wychowawczą dziecka,
- szersze wykorzystanie koncyliacyjnych metod rozwiązywania sporów rodzinnych, w szczególności mediacji przedsądowej,
- wprowadzenie rozwiązań prawnych zabezpieczających skuteczną realizację postanowień sądowych,
- wzbogacenie oraz urealnienie istniejących instrumentów prawnych rozwiązywania sporów pomiędzy skonfliktowanymi rodzicami,
- prawne określenie roli kuratorów sądowych w postępowaniach wykonawczych,
- korzystanie z instrumentarium mającego na celu uświadomienie rodzicom potrzeb dziecka, m.in. kierowanie na terapię rodzinną,

- prowadzenie szeroko zakrojonych działań informacyjnych i kampanii społecznych uświadamiających problem alienacji dziecka od jednego z rodziców,
- urealnienie mechanizmów wczesnego wspierania rodziny przeżywającej trudności,
- wprowadzenie rozwiązań prawnych zapobiegających porwanom rodzicielskim w węższym znaczeniu,
- właściwe zabezpieczenie reprezentacji dziecka w procesie – adwokat dla dziecka,
- wprowadzenie prawnych mechanizmów pozwalających na szersze wykorzystanie pełnomocników procesowych w działaniach koncyliacyjnych,
- wdrożenie realnego systemu umożliwiającego sędziom rodzinnym podnoszenie kwalifikacji do rozpoznawania spraw dotyczących zabezpieczenia dobra i interesu dziecka.

W ocenie Rzecznika Praw Dziecka spełnienie powyższych postulatów pozwoli na skuteczną ochronę i pełniejszą realizację prawa dziecka do obojga rodziców oraz zabezpieczy przed występowaniem zjawisk zagrażających rozwojowi dziecka.

Z wyrazami szacunku
Marek Jankowski